

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH**

Katowice, 30 grudnia 2016 r.

RKT-61-11/15/BP

DECYZJA Nr RKT-9/2016

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie** (przed przekształceniem Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki** polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumentckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:

1. nierzetelne przedstawianie informacji o stopie oprocentowania kredytu poprzez posługiwanie się dwoma różnymi od siebie wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumentckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528),

2. brak informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumentckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528),

3. brak informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek w sytuacji odstąpienia od umowy kredytu konsumentckiego, a także brak informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumentckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 30 marca 2016 r.,**

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** polegającą na stosowaniu w umowach kredytu konsumentckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumentckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu, które to działanie narzuca konsumentom sąd właściwy do rozpoznania sporów, który mógłby nie być właściwy dla konsumentów na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1822), co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 30 marca 2016 r.,**

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę** polegającą na stosowaniu we

wzorcach umownych przedkładanych konsumentom celem zawarcia umowy kredytu konsumenckiego, postanowień określających opłaty za niżej wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości:

1. za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności – 10 zł (dziesięć złotych),
2. za każde pisemne wezwanie 40 zł (czterdzieści złotych),
3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności – 100 zł (sto złotych),
4. za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych)

które to działania mogły prowadzić do obciążania konsumentów opłatami za dokonane czynności windykacyjne przez przedsiębiorcę, które mogły nie odpowiadać rzeczywiście poniesionym przez niego kosztom, bez uwzględnienia częstotliwości podejmowanych przez niego działań, przez co mogły prowadzić do nadmiernego obciążenia finansowego konsumentów, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.), a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 marca 2016 r.,**

IV. na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **umarza się w części jako bezprzedmiotowe** wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez **Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie** bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na zaniechaniu wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby, co może być uznane za niezgodne z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528), a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

V. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się na Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie kary pieniężne** w następującej wysokości:

1. **4018 PLN** (słownie: czterech tysięcy osiemnastu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji;
2. **2009 PLN** (słownie: dwóch tysięcy dziewięciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji;
3. **8036 PLN** (słownie: ośmiu tysięcy trzydziestu sześciu złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji;

VI. na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uwzględniając wynik przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, postanawia się **obciążyć Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie** kosztami opisanego na wstępie postępowania oraz zobowiązuje się go do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów

postępowania w kwocie **50 PLN** (słownie: pięćdziesięciu złotych), w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także „Prezesem Urzędu” lub „Prezesem UOKiK”), na podstawie wystąpienia miejskiego rzecznika konsumentów, przeprowadzono z urzędu postępowanie wyjaśniające znak: RKT-403-01/15/BP w sprawie działalności LIMES Sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie (zwanej dalej także „spółką”, „przedsiębiorcą” lub „kredytodawcą”). W toku przedmiotowego postępowania ustalono, że przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na świadczeniu usług finansowych (64.92.Z), w tym zawierania z konsumentami umów pożyczek. Na podstawie analizy przedstawionych przez przedsiębiorcę wzorców umów oraz innych dokumentów, w tym w szczególności formularza informacyjnego oraz wzorca umowy pożyczki gotówkowej (w tym również umów faktycznie zawartych z jego wykorzystaniem), Prezes Urzędu powziął podejrzenie, iż w zakresie opisanym powyżej mogło dojść do naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powołanymi przepisami zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

W toku niniejszego postępowania, przedsiębiorca przedstawił swoje stanowisko w sprawie w pismach z 21 stycznia 2016 r. (dowód: karty nr 96-97), 19 lutego 2016 r. (dowód: karty nr 112-114), 11 kwietnia 2016 r. (dowód: karty nr 109-111), jak również w pismach, które wpłynęły do Delegatury w dniach 13 lipca 2016 r. (dowód: karta nr 177) oraz 5 września 2016 r. (dowód: karta nr 183).

W piśmie z 21 stycznia 2016 r. spółka wskazała m.in., że Prezes Urzędu nie kwestionuje możliwości nałożenia różnego rodzaju opłat dodatkowych, jeżeli nie są one ustalane na dowolnym poziomie. Pożyczkobiorca zarówno przed podpisaniem umowy, jak i w samej umowie jest informowany o ewentualnych rodzajach i wysokościach opłat windykacyjnych w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie. Ponadto, opłata za obsługę firmy windykacyjnej nigdy nie została żadnemu klientowi naliczona, pomimo istnienia takiego zapisu we wzorcu umownym. Zastrzeżenia odnoszące się do opłat windykacyjnych mogą dotyczyć tylko ich wysokości. Spółka wskazała również, iż na podstawie przeprowadzonej przez nią analizy działalności branży, zarówno wysokość odsetek, jak i ich częstotliwość można określić jako konkurencyjną. Przedsiębiorca wskazał także, że obowiązująca od 18 grudnia 2011 r. ustawa o kredycie konsumenckim – w przeciwieństwie do poprzedniej ustawy – nie określała wysokości maksymalnego oprocentowania, które mogła pobrać instytucja finansowa oraz sumy wszystkich kwot prowizji i opłat. Wystarczające było wyłącznie poinformowanie konsumenta o rzeczywistej stopie oprocentowania oraz o całkowitym koszcie kredytu.

W odniesieniu do kwestii właściwości sądu spółka wskazała, że faktycznie sądem właściwym miejscowo do rozpatrywania sporów pomiędzy stronami umowy pożyczki jest sąd miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy. Ewentualne powództwa są wytaczane przed sądem właściwym dla konkretnego oddziału spółki.

Przedsiębiorca skonkludował, iż w przypadku stwierdzenia przez Prezesa Urzędu, iż w jakimś stopniu został naruszony zakaz opisany w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, spółka zobowiązuje się – w myśl art. 28 tej ustawy – do podjęcia określonych działań, zmierzających do zaprzestania ewentualnego naruszenia i dokonania zmian we wzorcu umowy. Wszelkie informacje wskazujące na stopień realizacji przez spółkę powyższego

zobowiązania zostaną przedłożone Prezesowi Urzędu po otrzymaniu stosownej decyzji w tym zakresie (dowód: karty nr 96-97).

W piśmie z 19 lutego 2016 r. oraz 11 kwietnia 2016 r. spółka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko dotyczące zasadności stosowanych opłat windykacyjnych. Przedstawiła również propozycję zmian klauzul umownych dotyczących właściwości miejscowej sądu, czynności windykacyjnych oraz konieczności poinformowania spółkę przez konsumentów o zmianie ich danych. Przedstawiając te propozycje, spółka wniosła o dokonanie ich szczegółowej analizy pod kątem zgodności z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa, a także w celu wykluczenia możliwości wystąpienia nowych klauzul niedozwolonych. W piśmie z 11 kwietnia 2016 r. prezes zarządu komplementariusza spółki poinformował o wykreśleniu Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie z dniem 29 lutego 2016 r. z Krajowego Rejestru Sądowego – nie precyzując zarazem w żaden sposób powodów takiego wykreślenia (dowód: karty nr 96-97, 109-111).

Z kolei w piśmie, które wpłynęło do Delegatury w dniu 13 lipca 2016 r., spółka zwróciła uwagę na opinię Rzecznika Generalnego TSUE w sprawie C-119/15, w której podważone zostały zasady funkcjonowania rejestru klauzul niedozwolonych (dowód: karta nr 177). Wątpliwości w tym zakresie, tj. podstawy materialnoprawnej prowadzonego przeciwko spółce postępowania, zostały podniesione również w kolejnym piśmie spółki, które wpłynęło do Delegatury w dniu 5 września 2016 r. (dowód: karta nr 183).

W toku postępowania spółka wносиła także o rozważenie przez Prezesa Urzędu zasadności zawieszenia toczącego się postępowania do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozstrzygnięcia prawnego dotyczącego stosowania przez Prezesa Urzędu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów w zw. z art. 479⁴³ k.p.c. oraz w zakresie stosowanej przez Prezesa Urzędu oraz sądy krajowe interpretacji powyższych przepisów w świetle art. 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 98/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w zw. z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (dowód: karty nr 105, 114).

Spółkę poinformowano, że w niniejszej sprawie brak jest przesłanek do zawieszenia postępowania z ww. przyczyn, albowiem Prezes Urzędu nie zakwalifikował żadnego z zachowań spółki jako praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów. Zachowania spółki, które szczegółowo opisano w Postanowieniu nr 1 z 29 grudnia 2015 r. zostały zakwalifikowane jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów. Informację tę przekazywano spółce zarówno w trakcie trwania postępowania, jak i w szczegółowym uzasadnieniu zarzutów.

Pismem z 16 listopada 2016 r. wystosowano do przedsiębiorcy szczegółowe uzasadnienie zarzutów (dowód: karty nr 186-192). Przedsiębiorca ustosunkował się do szczegółowego uzasadnienia zarzutów w piśmie z 6 grudnia 2016 r. (dowód: karty nr 193-195), w którym co do zasady zostało powtórzone dotychczasowe stanowisko w sprawie.

W piśmie tym przedsiębiorca stwierdził, że w okresie prowadzonego postępowania funkcjonował w dwóch reżimach prawnych, gdyż ustawa o kredycie konsumenckim, która obowiązywała przed zmianami dopuszczała szereg rozwiązań prawnych i faktycznych, a które po zmianie ustawy można traktować jako niedozwolone praktyki. Przedsiębiorca stwierdził, iż nie naruszał praw konsumentów, a tylko działał w ramach obowiązującego wówczas porządku prawnego. Po wejściu w życie zmian ww. ustawy przedsiębiorca dostosował wszystkie swoje działania, a także formę prawną prowadzonej działalności do wymogów ustawy zmienionej –

w tym przekształcił formę prawną ze spółki komandytowo-akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

W zakresie zarzutu punktu I.1. wskazał, iż prawdą jest, że w umowie znajdowały się dwie wartości oprocentowania pożyczki, jednakże spółka miała stosować zawsze wartość niższą, korzystniejszą dla klienta. W odniesieniu zaś do zarzutu I.2. spółka podniosła, że nie naliczała odsetek umownych od spóźnionej pożyczki oraz nie naliczała odsetek ustawowych. Jedynymi odsetkami jakie były naliczane od przeterminowanych należności były odsetki ustawowe, którymi za zwłokę dłużników obciążał sąd. W przypadku zaś punktu I.3. decyzji spółka wyjaśniła, że wymagana przez art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim, informacja nie była udzielana konsumentom, gdyż spółka nie pobierała od konsumenta żadnej opłaty oraz nie naliczała odsetek – odstąpienie od umowy odbywało się bezkosztowo.

W zakresie punktu II. sentencji decyzji spółka wskazała, że w większości przypadków pozwy były kierowane zgodnie z właściwością według miejsca zamieszkania pozwanego. Zwróciła również uwagę, iż we wcześniejszych pismach złożyła propozycję nowego brzmienia postanowienia umownego dotyczącego jurysdykcji sądowej pomiędzy stronami.

W odniesieniu do punktu III. sentencji decyzji przedsiębiorca przywoływał argumentację odnoszącą się do kwestii rozszerzonej prawomocności postanowień wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych. Przywołał m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15 oraz opinię Rzecznika Generalnego TSUE, zgodnie z którą wpisanie danej klauzuli do rejestru nie może być podstawą do ukarania innego przedsiębiorcy za stosowanie tożsamyh klauzul. Spółka wskazała także, że nigdy i wobec żadnego konsumenta nie została naliczona opłata za przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności i za obsługę firmy windykacyjnej. Koszty te przedsiębiorca miał ponosić we własnym zakresie mimo, iż ustawa o kredycie konsumenckim, w wersji sprzed 11 marca 2016 r., w ocenie spółki miała dopuszczać możliwość stosowania takich opłat. Przedsiębiorca zwrócił również uwagę, iż w przypadku tego zarzutu Prezes Urzędu poprzestaje wyłącznie na hipotetycznych elementach – w związku z czym wniósł o szczegółowe doprecyzowanie uzasadnienia tego zarzutu oraz wykazanie, jaki realny i bezpośredni wpływ na prawa pożyczkobiorców miało pobieranie przez spółkę opłat w opisanych wysokościach (dowód: karty nr 193-195).

Pismem z 8 grudnia 2016 r. przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karta nr 197). W wyznaczonym terminie przedsiębiorca nie skorzystał z uprawnienia do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

W toku niniejszego postępowania ustalono, że Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie (przed przekształceniem Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie) prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na świadczeniu usług finansowych (PKD: 64.92.Z), w tym na zawieraniu z konsumentami umów o kredyt konsumencki (dowód: karty nr 93-95, 118-120).

W 2014 r. spółka zawarła łącznie [...] umów o pożyczkę gotówkową, w 2015 r. [...] umów, a w 2016 r. (do 29 lutego) spółka zawarła [...] umów pożyczki gotówkowej (dowód: karty nr 11, 96, 128). Obszarem działania spółki są miasta, w których spółka posiada swoje oddziały, a także obszar w promieniu 25 km wokół tych miast – teren województw śląskiego oraz opolskiego (dowód karta nr 11).

Zawierając z konsumentami umowy kredytu konsumenckiego przedsiębiorca stosował następujące wzorce umów oraz dokumenty:

1. Wniosek o pożyczkę gotówkową,
2. Formularz informacyjny,
3. Wzór umowy pożyczki gotówkowej,

4. Deklaracja wekslowa i weksle in blanco.

Przedmiotowe dokumenty były stosowane od początku działalności spółki, tj. od 16 września 2013 r. (dowód: karty nr 11, 90). Umowy z konsumentami były zawierane na okres 30 dni (dowód: karta nr 35).

Ustalono, iż w umowach kredytu konsumenckiego spółka posługiwała się dwoma różnymi od siebie wielkościami dotyczącymi stopy oprocentowania kredytu. W jednym miejscu wskazywano na oprocentowanie w wysokości 12 %, natomiast na podstawie punktu 2. umowy kredytu jego oprocentowanie wynosiło już 23 %. W zawieranych przez spółkę umowach kredytu konsumenckiego stwierdzono również brak informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany. W przeanalizowanych umowach kredytu konsumenckiego spółka wskazywała wyłącznie, iż za okres opóźnienia w spłacie kredytu ma prawo do naliczenia i pobrania odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP – w stosunku rocznym. W żadnej części umowy spółka nie określiła jednak w sposób precyzyjny rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i warunków jej zmiany. W zawieranych przez spółkę umowach kredytu konsumenckiego stwierdzono również brak informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek, a także brak informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym. W przeanalizowanych umowach kredytu konsumenckiego spółka w punkcie 8 wskazywała wyłącznie, iż kredytodawca posiada prawo do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni – pominięte zostały jednak informacje dotyczące zwrotu udostępnionego kredytu (dowód: karty nr 12, 16, 20, 24, 37, 39, 41, 153-155).

W toku postępowania przedsiębiorca nie przedstawił wręczanego konsumentom wzoru formularza oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z czego można było wywieść, iż dokument ten nie był w ogóle stosowany w działalności przedsiębiorcy. W toku prowadzonego jeszcze postępowania wyjaśniającego, w piśmie z 23 lutego 2015 r., spółka jednoznacznie wskazała, że „Każdy komplet umowy składa się z wniosku o pożyczkę gotówkową, treści właściwej umowy o pożyczkę gotówkową, deklaracji wekslowej i weksla” (dowód: karta nr 11). W następnym piśmie spółka uzupełniła przedstawioną uprzednio dokumentację stosowaną przy zawieraniu umów pożyczki o wykorzystywany w obrocie formularz informacyjny (dowód: karty nr 36, 90). W trakcie prowadzonego postępowania ustalono, że wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy jest wręczany konsumentom przez spółkę przekształconą (Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie) – od dnia 1 marca 2016 r. (dowód: karty nr 180-181).

W toku postępowania ustalono również, iż spółka w umowach kredytu konsumenckiego stosuje następujące postanowienie umowne: „Sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych z niniejszej umowy pożyczki jest Sąd Rejonowy w Opolu” – pkt 15. W umowie o pożyczkę gotówkową spółka stosowała również postanowienia o następującej treści: „6. W przypadku opóźnienia w spłacie należności wynikających z niniejszej Umowy, Pożyczkodawca ma prawo:

6.4. naliczyć i pobrać opłaty dodatkowe:

6.4.1. za każde telefoniczne wezwanie Pożyczkodawcy do spłaty należności – 10 zł (dziesięć złotych);

6.4.2. za każde pisemne wezwanie Pożyczkodawcy do spłaty należności: 40 zł (czterdzieści złotych);

6.4.3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela Pożyczkodawcy po odbiór należności wynikających z niniejszej Umowy – 100 zł (sto złotych) (...)

6.4.4. za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych)” – punkt 6 (dowód: karty nr 12, 16, 20, 24, 37, 39, 41, 153-155).

Z oświadczeń spółki wynika, że z tytułu podejmowanych czynności windykacyjnych osiągnęła w 2015 r. przychód na poziomie [...] % łącznej kwoty udzielonych pożyczek – tj. z [...] umów kredytu konsumenckiego wyegzekwowano opłaty windykacyjne (dowód: karta nr 112).

Z przedstawionych przez spółkę pozwów, sporządzonych w związku z brakiem terminowego regulowania zobowiązań wynikających z zawartych umów kredytu konsumenckiego wynika, że spółka domagała się zasądzenia na jej rzecz opłat z tytułu kilkukrotnych upomnień telefonicznych, wezwań do zapłaty oraz przyjazdu jej przedstawiciela po odbiór należności wynikających z umowy (dowód: karty nr 44-83).

W toku postępowania poinformowano Prezesa Urzędu, iż z dniem 29 lutego 2016 r. przedsiębiorca Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie został wykreślony z Krajowego Rejestru Sądowego. Nie sprecyzowano jednak w żaden sposób powodów wykreślenia spółki z rejestru (dowód: karty nr 111, 115).

Prezes Urzędu ustalił, iż w dniu 18 lutego 2016 r. podjęta została uchwała nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników w sprawie przekształcenia Limes spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (dowód: karty nr 118-120).

Zgodnie z § 1 ust. 2 uchwały nr 01/02/2016 w sprawie przekształcenia „LIMES” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie przekształciła się w trybie określonym w art. 551 § 1 Kodeksu spółek handlowych w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której firma otrzymała brzmienie: FORMANT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Z kolei § 3 ust. 1 ww. uchwały stanowi, że spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej (dowód: karta nr 147).

Ostatnie z umów kredytu konsumenckiego zostały zawarte przez spółkę przekształcaną w dniu 29 lutego 2016 r. – w oparciu o wykorzystywane od 16 września 2013 r. wzorce umów – a których wykonanie upłynęło w dniu 29 marca 2016 r., gdyż umowy zostały zawarte przez spółkę na okres 30 dni (dowód: karty nr 128, 153-155). Równocześnie ustalono, że po dniu 29 lutego 2016 r. spółka przekształcona nie zawierała umów o kredyt konsumencki w oparciu o wzór umowy stosowany przez Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie (dowód: karta nr 180).

Od dnia 1 marca 2016 r. spółka przekształcona – Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie – stosuje w obrocie zmodyfikowane wzorce umów. Zmodyfikowany wzorzec umowy o pożyczkę gotówkową nie przewiduje m.in. oprocentowania kredytu. Ponadto, w umowach kredytu konsumenckiego została zawarta informacja o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego – punkt 5., oraz informacja o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu – punkt 7. W umowach zmieniono również postanowienia dotyczące opłat z tytułu podejmowania czynności windykacyjno-upominawczych oraz właściwości sądu. Równocześnie ustalono, że jednym z załączników do umowy jest wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy (dowód: karty nr 158, 160, 163, 166, 170-171 oraz 181).

Obrót przedsiębiorcy w 2015 r. wyniósł [...] zł (słownie: [...]). Obrót przedsiębiorcy ustalono na podstawie przedstawionego przez spółkę rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. (dowód: karta nr 135).

Prezes Urzędu zważył, co następuje

W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia **interesu publicznoprawnego**. Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1

i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli, są lub mogli stać się kontrahentami przedsiębiorcy, zawierając z nim umowę pożyczki. Objęte zarzutami działania przedsiębiorcy wymierzone były w szeroki i bliżej nieokreślony krąg uczestników rynku, ponieważ były one skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych kontrahentów przedsiębiorcy. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie miało miejsce naruszenie przez przedsiębiorcę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jego zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających **zbiorowe interesy konsumentów**. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w tym m.in. naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz nieuczciwe praktyki rynkowe. Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Konsumentem w rozumieniu ww. ustawy jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, zgodnie z art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r., poz. 380 ze zm. – zwanej dalej także „k.c.”) w związku z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie

działalności gospodarczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1829), to jest między innymi osobę prawną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Do takich podmiotów zalicza się Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie, czyli osobę prawną będącą stroną niniejszego postępowania. Spółka ta powstała w trybie art. 551 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1578). Spółka Limes sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w Winowie przekształciła się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, której firma otrzymała brzmienie: FORMANT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z art. 553 § 1 Kodeksu spółek handlowych, spółce przekształconej przysługują wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej. W związku z dokonaniem przekształcenia spółka Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie odpowiada za działania i zaniechania opisane w Postanowieniu nr 1 z 29 grudnia 2015 r., a tym samym jest adresatem przedmiotowej decyzji – kwestia ta została również przesądzona w § 3 ust. 1 uchwały nr 01/02/2016 w sprawie przekształcenia „LIMES” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Formant sp. z o.o. z siedzibą w Winowie jest to spółka prawa handlowego wpisana do rejestru przedsiębiorców, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą polegającą m.in. na finansowej działalności usługowej, gdzie indziej niesklasyfikowanej, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych – w tym udzielanie kredytów konsumenckich. Tym samym spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie pod kątem naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa¹.

Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów może także polegać na naruszeniu przez przedsiębiorcę ciążącego na nim obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Normy chroniące konsumentów mają na celu zapewnienie równowagi między profesjonalnym uczestnikiem obrotu a konsumentem. Podstawowym instrumentem służącym realizacji tego zadania jest zapewnienie konsumentom odpowiedniego poziomu wiedzy poprzez nałożenie na przedsiębiorców szeregu obowiązków informacyjnych. „Konsument ma prawo do kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku, które nie zawsze posługują się prawdziwymi i pełnymi informacjami, a niekiedy wprowadzają w błąd lub w sposób ukryty godzą w indywidualny i

¹ por. Szwaja J. (red.), Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, wyd. CH BECK, Warszawa 2000, s. 117–118.

zbiorowy interes konsumentów” (wyrok Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2006 r., sygn. akt III SK 7/06)². W przypadku praktyk określonych w punkcie I. sentencji decyzji bezprawność działania przedsiębiorcy związana jest z naruszeniem obowiązku udzielania konsumentom rzetelnych, i pełnych informacji, który to obowiązek wynika z ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528 – zwanej dalej także „ukk”).

Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów może polegać również na stosowaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych (art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Pojęcie nieuczciwych praktyk rynkowych zostało zdefiniowane w treści ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm. – zwanej dalej także „upnpr”). Zgodnie z art. 4 ust. 1 upnpr, stosowana przez przedsiębiorcę praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Art. 4 ust. 2 upnpr stanowi z kolei, że za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk, a praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1 tego artykułu. Stosowanie przez przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych dotyczy punktów II. i III. sentencji niniejszej decyzji.

Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki, które muszą zostać spełnione w niniejszej sprawie, aby móc uznać stosowane praktyki za bezprawne, konieczne jest dokonanie oceny poszczególnych zakwestionowanych praktyk.

Ad I. W zakresie punktu I. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka polega na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Ad I.1. W zakresie punktu I.1. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka obejmuje bezprawne działania przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nierzetelne przedstawianie informacji o stopie oprocentowania kredytu poprzez posługiwanie się dwoma różnymi od siebie wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 6 ukk, a w związku z tym stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W przeanalizowanych w toku postępowania umowach kredytu konsumenckiego spółka posługiwała się dwoma różnymi od siebie wielkościami dotyczącymi stopy oprocentowania kredytu. W jednym miejscu wskazywała na oprocentowanie w wysokości 12 %, natomiast na podstawie punktu 2. umowy kredytu jego oprocentowanie wynosiło już 23 %. W zawieranych przez przedsiębiorcę umowach kredytu powinna znajdować się jednoznaczna informacja o tym, ile wynosi ewentualna stopa oprocentowania. W ten sposób konsument informowany jest w sposób kompleksowy o wszystkich warunkach udzielonego kredytu. Brak rzetelnego wskazywania tego parametru utrudniało również racjonalną ocenę oferty przedsiębiorcy i porównanie jej z innymi ofertami na rynku.

Ad I.2. W odniesieniu do punktu I.2. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka obejmuje bezprawne działania przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez brak informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz

² szerzej Skoczny T. (red.), Komentarz Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, wyd. CH BECK, Warszawa 2009, s. 969-970.

warunkach jej zmiany, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk, a w związku z tym stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W przeanalizowanych umowach kredytu konsumenckiego spółka wskazywała wyłącznie, iż za okres opóźnienia w spłacie kredytu ma prawo do naliczenia i pobrania odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP – w stosunku rocznym. W żadnej części umowy spółka nie określiła jednak w sposób precyzyjny rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i warunków jej zmiany. Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk w umowie kredytu konsumenckiego należy określić roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Do 31 grudnia 2015 r. maksymalną wysokość odsetek od przeterminowanych należności określona była jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, tj. 10 % (art. 359 § 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r., poz. 380 ze zm. – zwanej dalej także „k.c.”). Aktualnie, od 1 stycznia 2016 r. maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie), które wynoszą aktualnie 7 % – art. 481 § 2¹ i 2⁴ ustawy Kodeks cywilny. Maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może być więc aktualnie wyższa niż 14 % w stosunku rocznym. Równocześnie, jeżeli zmiana wysokości stopy oprocentowania, w tym roczna stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego następuje po zawarciu umowy to kredytodawca ma obowiązek określenia podstaw zmiany tej wysokości, przy zachowaniu dających się zweryfikować przez konsumenta przesłanek takiej zmiany. Ochrona interesów konsumentów, jako słabszych stron kontraktu, wymaga zatem aby przedsiębiorca podawał im zrozumiałą, a co najistotniejsze pełną informację o wysokości odsetek należnych w przypadku uchybienia terminowi spłaty kredytu oraz informację o warunkach ewentualnej zmiany tych odsetek.

Ad I.3. W odniesieniu do punktu I.3. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka obejmuje bezprawne działania przedsiębiorcy polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach kredytu konsumenckiego rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez brak informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek w sytuacji odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego, a także brak informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym, co jest niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 15 ukk, a w związku z tym stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W przeanalizowanych umowach kredytu konsumenckiego spółka w punkcie 8. wskazywała wyłącznie, iż kredytodawca posiada prawo do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni – pominięte zostały jednak informacje dotyczące zwrotu udostępnionego kredytu. Zgodnie z art. 54 ust. 2 ukk konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Pominięcie tej informacji i przedstawienie wyłącznie danych dotyczących oświadczenia o odstąpieniu od umowy może sugerować konsumentom, iż również w tym terminie, tj. w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy należy dokonać zwrotu udostępnionego kredytu. Obowiązek podania konsumentowi powyższych informacji w treści umowy stanowi gwarancję, iż konsument będzie w pełni świadomy skutków złożenia przez niego oświadczenia o odstąpieniu od umowy oraz ewentualnych kosztów, którymi będzie mógł zostać obciążony w razie odstąpienia od umowy. W niniejszej sprawie, w zawieranej umowie, konsument nie miał również pewności, czy przedsiębiorca był uprawniony do naliczania jakichkolwiek opłat. Konsument powinien uzyskać w sposób jednoznaczny informację, iż przedsiębiorca – w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy zgodnie z art. 53 ukk – pobiera odsetki od środków wypłaconych w ramach kredytu. W sytuacji, w której przedsiębiorca rezygnuje z takiego przywileju to również

i taka informacja powinna znaleźć się w umowie, aby nie wprowadzać stanu niepewności co do kształtu stosunku prawnego łączącego strony umowy. Ponadto w umowach pożyczki brak było informacji o wysokości odsetek naliczanych w stosunku dziennym od kwoty, która zostanie udostępniona do dyspozycji konsumenta. Nie był on więc w stanie zweryfikować, czy wysokość ewentualnych opłat za okres korzystania z otrzymanej pożyczki (jeśli w rzeczywistości byłyby pobierane) była wyliczona właściwie, a przedsiębiorca nie dąży do uzyskania nieuprawnionych korzyści względem słabszej strony stosunku zobowiązaniowego.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że przedsiębiorca naruszył obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji określony w art. 30 ust. 1 pkt 6, 11 i 15 ukk, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Ad II. W zakresie punktu II. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczyła bezprawnych działań przedsiębiorcy polegających na stosowaniu w umowach kredytu konsumenckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu, które to działanie narzucało konsumentom sąd właściwy do rozpoznania sporów, który mógłby nie być właściwy dla konsumentów na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1822), co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.), a poprzez to stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W punkcie 15 umów kredytu konsumenckiego przedsiębiorca stosował postanowienie, zgodnie z którym „Sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych z niniejszej umowy pożyczki jest Sąd Rejonowy w Opolu”. Wprowadzenie do umów kredytu konsumenckiego postanowienia, iż spory mogące wyniknąć na tle realizacji umowy będą rozstrzygane przez konkretnie wskazany sąd, stwarza konsumentowi jako pozwanemu dolegliwe czasowo i finansowo utrudnienia w procesie związane z przejazdami do sądu siedziby przedsiębiorcy, podczas gdy przy braku zakwestionowanego rozwiązania proces toczyłby się zgodnie z art. 27 § 1 k.p.c. Ponadto, zgodnie z art. 34 k.p.c.³, konsument mógłby wytoczyć powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania umowy przed sądem miejsca wykonania tej umowy. Postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę z góry wykluczało taką ewentualność. Należy wskazać, iż kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy k.p.c. i zgodnie z art. 385³ pkt 23 k.c. nie mogą być one w tym zakresie wyłączane, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Takie jednostronne ukształtowanie uprawnień stron w umowie narusza dobre obyczaje kupieckie i stanowi uprzywilejowanie wyłącznie strony, która jest autorem umowy. To zasady wzajemnego szacunku i niewykorzystywania swojej pozycji powinny charakteryzować stosunek obligacyjny pomiędzy przedsiębiorcą (silniejszą stroną) a konsumentem (słabszą stroną). Na podstawie kwestionowanego postanowienia umownego, w sytuacji, w której to przedsiębiorca wniesie pozew do sądu właściwego według siedziby miejscowości, w której prowadzi działalność, to konsument może być w błędnym przekonaniu, iż jest to prawidłowe działanie, gdyż postanowienie umowne tak o tym stanowi i nie może się mu przeciwstawić. Tymczasem, gdyby działania przedsiębiorcy nie naruszały dobrych obyczajów i doszłoby do ukształtowania

³ Art. 34 k.p.c. stanowi: Powództwo o zawarcie umowy, ustalenie jej treści, o zmianę umowy oraz o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, a także o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy powinno być stwierdzone dokumentem.

stosunku obligacyjnego na zasadach, które nie uprzywilejowują żadnej ze stron, pozew zostałby wniesiony według właściwości miejscowej pozwanego. Stąd też słuszny jest wniosek, iż konsument mógł pozostawać w błędnym przekonaniu o prawidłowości działań przedsiębiorcy, a przez to mógł nie podnieść zarzutu niewłaściwości miejscowej sądu i w tym zakresie nie podjąć właściwej obrony przed sądem. Taką praktykę należy więc zakwalifikować jako nieuczciwą praktykę rynkową, sprzeczną z dobrymi obyczajami w rozumieniu art. 4 ust. 1 upnpr. Dla jej oceny bez znaczenia pozostaje kwestia, iż w większości przypadków pozwy były kierowane zgodnie z właściwością według miejsca zamieszkania pozwanego. W przypadku nieuczciwych praktyk rynkowych wystarczające jest już stwierdzenie samego zagrożenia naruszenia interesów konsumentów. Okoliczność ta zostanie jednak uwzględniona na etapie kalkulowania kary pieniężnej.

Zarzucona przedsiębiorcy nieuczciwa praktyka rynkowa podlega również ocenie z punktu widzenia ustalonego modelu przeciętnego konsumenta. W przedmiotowej sprawie rekonstruowany model przeciętnego konsumenta dotyczy konsumenta zawierającego ze spółką umowę pożyczki. Art. 2 pkt 8 upnpr za przeciętnego uznaje konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Wymaga zarazem dokonania oceny tych cech z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa. W przedmiotowej sprawie oferowane przez przedsiębiorcę umowy kredytu konsumenckiego nie były skierowane do szczególnej grupy konsumentów. Odbiorcami oferty przedsiębiorcy były różne osoby, w różnym wieku, o zróżnicowanym wykształceniu i dochodach oraz świadomości o otaczającej ich rzeczywistości. Na potrzeby niniejszej sprawy konstrukcją modelu przeciętnego konsumenta należy stworzyć bez odwoływania się do przynależności do szczególnej grupy konsumentów.

Należy także zauważyć, że klauzula generalna zawarta w art. 4 ust. 1 upnpr znajduje zastosowanie do praktyk rynkowych, które nie zostały wyszczególnione w otwartym katalogu nieuczciwych praktyk określonych w tej ustawie. Prowadzi to do jednoznacznego wniosku, że ustawodawca umożliwił w ten sposób kwalifikowanie jako nieuczciwych takich praktyk rynkowych, których z jakichkolwiek względów nie można zakwalifikować jako praktyki wymienione w upnpr.

Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca stosował nieuczciwą praktykę rynkową, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Ad III. W zakresie punktu III. sentencji niniejszej decyzji oceniana praktyka dotyczyła bezprawnych działań przedsiębiorcy polegających na stosowaniu we wzorcach umownych przedkładanych konsumentom celem zawarcia umowy kredytu konsumenckiego, postanowień określających opłaty za niżej wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości:

1. za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności – 10 zł (dziesięć złotych),
2. za każde pisemne wezwanie 40 zł (czterdzieści złotych),
3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności – 100 zł (sto złotych),
4. za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych)

które to działania mogły prowadzić do obciążania konsumentów opłatami za dokonane czynności windykacyjne przez przedsiębiorcę, które mogły nie odpowiadać rzeczywiście poniesionym przez niego kosztom, bez uwzględnienia częstotliwości podejmowanych przez

niego działań, przez co mogły prowadzić do nadmiernego obciążenia finansowego konsumentów, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 upnpr, a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. opłaty umożliwiające obciążanie konsumenta opłatą za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności w wysokości 10 zł oraz opłatą za każde pisemne wezwanie do spłaty należności w wysokości 40 zł nie wynikają z żadnych obiektywnych kalkulacji kosztów poniesionych przez spółkę, jak również mogą nie odpowiadać rzeczywistym kosztom wskazanych czynności, tj. opłaty za połączenie telefoniczne oraz pisemne wezwanie czy to za pomocą Poczty Polskiej, czy też przy uwzględnieniu usług świadczonych przez innych operatorów. Ponadto powyższe postanowienia nie precyzują również w jakich odstępach czasowych spółka jest uprawniona do ponawiania przedmiotowych czynności. Wysokość opłaty za monit telefoniczny jest niewspółmierna do opłat stosowanych przez operatorów telefonii stacjonarnej oraz komórkowej, które sięgają maksymalnie wysokości kilkunastu groszy za minutę połączenia. Należy również zauważyć, iż nawet jeżeli wezwanie zostanie przesłane przesyłką ewidencjonowaną, to wysokość ww. opłaty i tak jest niewspółmierna do kosztów nadania korespondencji takim rodzajem przesyłki, której koszt waha się w granicach 5 zł. Ustalenie z tego tytułu opłaty za wysłanie ww. wezwania w kwocie 40 zł należy więc uznać za obciążenie nadmierne i bezpodstawne.

Podobnie należy ocenić opłatę nakładaną na konsumentów za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela Pożyczkodawcy po odbiór należności wynikających z umowy pożyczki gotówkowej w wysokości 100 zł, jak również opłatę w wysokości 250 zł za obsługę firmy windykacyjnej w przypadku opóźnienia w spłacie należności wynikających z umowy kredytu konsumenckiego. Po pierwsze – w ocenie Prezesa Urzędu – taki rodzaj czynności windykacyjnej nie jest – co do zasady – konieczny w celu poinformowania konsumentów o istnieniu zadłużenia, a tym samym może być uznany za nadmierny, w szczególności mając na uwadze koszty, jakie generuje po stronie przedsiębiorcy, którymi następnie obciążony zostaje dłużnik. Po drugie należy zauważyć, iż opłaty naliczane za ww. czynności są niezależne od tego, jakie faktycznie koszty ponosi przedsiębiorca. Odgórne narzucanie takich opłat (bez względu na ich wysokość) może zostać uznane za nieadekwatne w stosunku do indywidualnej sytuacji faktycznej mogącej wystąpić w praktyce przedsiębiorcy. Nie należy bowiem wykluczyć, iż konsument będzie posiadał miejsce zamieszkania w pobliżu miejsca prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę (lub też np. miejsca pracy jego przedstawiciela) i nie będzie konieczności korzystania z samochodu czy innego mechanicznego środka komunikacji w celu dojazdu do dłużnika lub też odległość ta nie będzie znaczna. Ponadto powyższe postanowienie nie precyzuje również w jakich odstępach czasowych spółka jest uprawniona do ponawiania przedmiotowych czynności. Ponadto, czynności związanych z windykowaniem należności konsumenta spółka może dokonywać we własnym zakresie, bez posiłkowania się usługami oferowanymi przez firmy windykacyjne. Skoro jednak jest zdecydowana na takie rozwiązania to powinna w kalkulować je w zakres prowadzonej działalności i nie obciążać nimi konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu koszty, które zobowiązany jest pokryć konsument powinny ograniczać się wyłącznie do rekompensaty kosztów związanych z faktycznym poinformowaniem go o zadłużeniu, co jest następstwem naprawienia szkody powstałej w związku z nieterminowym wywiązaniem się z warunków umowy. Rolę tą w wystarczający sposób może spełniać korespondencja przesłana pocztą tradycyjną, jak również monitoring telefoniczny czy SMS-owy. Ewentualne inne opłaty, które zostaną pobrane przez przedsiębiorcę z tytułu powstałego zadłużenia nie mogą naruszać dobrych obyczajów, w tym uczciwości kupieckiej i wykorzystywania uprzywilejowania jednej strony kontraktu,

pogłębiając negatywną sytuację finansową konsumentów. Ustalenie opłaty za określone czynności, a których jedyną rolą jest powodowanie po stronie konsumenta dodatkowego obciążenia finansowego może naruszać – w ocenie Prezesa Urzędu – dobre obyczaje. Rolą postępowania windykacyjnego nie może być pogłębianie zadłużenia konsumenta. Powinno ono stanowić próbę przedsądowego odzyskania należności przez poinformowanie konsumenta o powstałym zadłużeniu i konsekwencjach niespłacenia długu. Jednocześnie czynności windykacyjne podejmowane przez przedsiębiorcę muszą być adekwatne do zaistniałych okoliczności, przez co należy rozumieć sytuację, w której to przedsiębiorca będzie podejmował najmniej niedogodne (w tym najmniej kosztowne) dla dłużnika czynności mające na celu powiadomienie go o jego sytuacji.

Wprowadzając do umowy kredytu konsumenckiego ww. opłaty, przedsiębiorca ustala jednostronnie określone sankcje za opóźnienie konsumenta i nieterminowe wywiązanie się z umowy. Należy jednak zauważyć, że powszechnie obowiązujące przepisy prawa nie precyzują kwestii ustanawiania tego typu opłat, a w sytuacji opóźnień z tytułu wykonania zobowiązania pieniężnego (w tym wypadku zwrotu wartości udzielonej pożyczki), przedsiębiorcy przysługuje uprawnienie do naliczenia odsetek za zwłokę i skierowanie swoich roszczeń na drogę postępowania sądowego.

Jednocześnie należy wskazać, iż w ocenie Prezesa Urzędu naprawienie przez konsumenta szkody związanej z podejmowanymi przez przedsiębiorcę czynnościami windykacyjnymi powinno dotyczyć wyłącznie kosztów niezależnych od przedsiębiorcy i związanych bezpośrednio z dokonaną czynnością, a które przez spółkę zostały określone ryczałtowo. Bez wątplenia świadczenie konsumenta związane z udzielonym kredytem jest świadczeniem pieniężnym. W związku z powyższym, w przypadku opóźnienia konsumenta z obowiązkiem spłaty, bez względu na jego winę, będzie on zobowiązany do zapłaty odsetek (ustawowych lub umownych). To właśnie odsetki stanowią główną formę odszkodowania za opóźnienie (nie zwłokę) dłużnika w dokonaniu zapłaty. Ponadto, ewentualne koszty postępowania windykacyjnego (wezwania, wizyty, telefony etc.) powinny być kwalifikowane jako szkoda występująca po stronie przedsiębiorcy. W związku z tym, przedsiębiorca mógłby dochodzić zwrotu poniesionych kosztów windykacji (traktowanych jako szkoda) wyłącznie w wypadku, gdy opóźnienie dłużnika jest zawinione. Powinien on jednocześnie wykazać wystąpienie szkody, jej rzeczywisty rozmiar, fakt działania lub zaniechania dłużnika oraz jego związek z zaistnieniem szkody.

Równocześnie nie jest do zaakceptowania sytuacja, w której pozostałe koszty funkcjonowania przedsiębiorstwa (zatrudnienie pracownika, prąd, koszty urządzeń, koszty druku czy systemu informatycznego), w tym również ryzyko gospodarcze związane z profilem działalności przedsiębiorcy będzie w całości przenoszone na konsumenta. W ocenie Prezesa Urzędu podejmowanie przez przedsiębiorcę wyżej wymienionych czynności należy co do zasady do zakresu obowiązków pracowników przedsiębiorcy, wobec czego nie generują one dodatkowych kosztów po jego stronie, a wręcz przeciwnie – dotyczą naturalnych sytuacji wynikłych przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Ponadto, z przedstawionych przez spółkę pozwów, sporządzonych w związku z brakiem terminowego regulowania zobowiązań wynikających z zawartych umów kredytu konsumenckiego wynika, że spółka domagała się zasądzenia na jej rzecz opłat z tytułu kilkukrotnych upomnień telefonicznych, wezwań do zapłaty oraz przyjazdu jej przedstawiciela po odbiór należności wynikających z umowy. Z przedstawionej przez spółkę dokumentacji nie wynika wyłącznie aby konsumenci byli obciążani opłatą w wysokości 250 zł za zlecenie działań monitujących firmie windykacyjnej. W tym zakresie należy wskazać, że przedmiotem zarzutu jest nie tyle wysokość zastrzeganych

przez spółkę opłat, co sama możliwość ich naliczania w związku z podejmowaniem czynności monitujących, stanowiąc tym samym istotę praktyki.

Konkludując, obciążanie konsumentów kwestionowanymi powyżej opłatami mogło determinować powstanie w ich świadomości przeświadczenia o konieczności ich zapłaty. Tym samym mogli się oni poczuć zobowiązani do zapłaty należności, które były zawarte w łączącym stroną kontrakcie. Przedsiębiorca dysponuje innymi środkami umożliwiającymi poinformowanie konsumenta o zadłużeniu i przekazaniu jemu żądania związanego z koniecznością zwrotu wcześniej pożyczonej sumy pieniężnej. Obciążanie konsumentów ww. opłatami mogło powodować dodatkowe, niczym nieuzasadnione obciążenie finansowe dłużników, którzy i tak z reguły mają już problemy z terminowym regulowaniem należności. Przedmiotowe opłaty naruszały dobre obyczaje, gdyż ustalone zostały w taki sposób, że mogły stanowić dodatkowy dochód przedsiębiorcy.

Opisaną praktykę należy więc zakwalifikować jako nieuczciwą praktykę rynkową, sprzeczną z dobrymi obyczajami w rozumieniu art. 4 ust. 1 upnpr, a poprzez to niezgodną z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Równocześnie w niniejszym zarzucie aktualny jest wzorzec przeciętnego konsumenta przedstawiony w punkcie II. sentencji decyzji. Zniekształcenie rynkowe przeciętnego konsumenta w niniejszej sprawie polega na możliwości powstania w świadomości konsumentów przeświadczenia o konieczności zapłaty należności, określonych w punkcie 6. umowy pożyczki. Przeciętny konsument zakłada bowiem, iż jest zobowiązany do uiszczenia określonych należności, o ile tylko zostały one zawarte w łączącym stroną kontrakcie. Jeżeli przedsiębiorca nie zawierałby w umowie ww. postanowień, to konsumenci nie byłiby przekonani o konieczności ich uregulowania w analizowanym kształcie i wysokości, a tym samym mogliby postąpić inaczej, ponieważ nie sugerowałiby się zakwestionowanymi postanowieniami umownymi.

Stwierdzono zatem, że przedsiębiorca stosował nieuczciwą praktykę rynkową, a zatem, że jego działania miały **charakter bezprawny**.

Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W tym przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Data zaniechania praktyki wskazanej w punkcie III. niniejszej decyzji to 1 marca 2016 r. – tj. dzień po dniu, w którym została zawarta ostatnia z umów w oparciu o wzorzec umowy będący przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu. Z kolei data zaniechania praktyk określonych w punkcie I. oraz II. to 30 marca 2016 r. – tj. dzień po dniu, w którym wykonana została ostatnia z umów, której dotyczą te zarzuty.

Analiza złożonej przez spółkę propozycji wydania decyzji zobowiązującej

W toku postępowania spółka zwróciła uwagę na możliwość wydania w niniejszej sprawie decyzji zobowiązującej w oparciu o art. 28 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – przedstawiając następnie w dalszej korespondencji przykładowe propozycje zmiany niektórych postanowień wzorca umowy odnoszących się do punktu II. oraz III. niniejszej decyzji. W przedłożonej propozycji zobowiązaniu spółka w żaden sposób nie odniosła się do praktyk określonych w punkcie I. niniejszego dokumentu. Spółka nie zobowiązała się również w jakikolwiek sposób do usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Spółkę poinformowano, że wydanie decyzji zobowiązującej następuje z inicjatywy przedsiębiorcy, który przedstawia propozycje działań zmierzających do usunięcia naruszenia i jego skutków na rynku. Bez złożenia przez stronę pisemnej propozycji zobowiązania, Prezes Urzędu nie ma możliwości wydania decyzji zobowiązującej. To na stronie postępowania spoczywa obowiązek odpowiedniego sformułowania propozycji zobowiązania. Musi być ono jednoznaczne i precyzyjne w swej treści, tak aby umożliwić skontrolowanie jego wykonania. Ponadto Prezes Urzędu oczekuje nie tylko deklaracji zakończenia naruszeń, ale również deklaracji usunięcia ich skutków. Spółkę poinformowano, że w przypadku braku przedstawienia propozycji zobowiązania lub przedstawienia zobowiązania niepełnego i niekompletnego Prezes Urzędu przystąpi do sformułowania szczegółowego uzasadnienia zarzutów, a następnie do przygotowania decyzji, o której mowa w art. 26 lub 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przedsiębiorca nie odniósł się do wskazywanych przez Prezesa Urzędu zastrzeżeń oraz nie zmodyfikował składanej w toku postępowania propozycji zobowiązania. Należy również mieć na uwadze, iż zaniechanie przez spółkę stosowania praktyk opisanych w sentencji niniejszej decyzji powoduje, iż zobowiązanie złożone w pierwotnej wersji stało się bezprzedmiotowe. W przypadku bowiem, gdy zarzucana przedsiębiorcy praktyka została zaniechana, a tym samym zachowanie spółki od momentu jej zaniechania nie może oddziaływać negatywnie na zbiorowe interesy konsumentów, zobowiązanie złożone w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów powinno dotyczyć wyeliminowania trwających skutków naruszenia, jakiego dopuściła się spółka.

Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności niniejszej sprawy, Prezes Urzędu uznał, iż w niniejszej sprawie brak było wystarczających przesłanek ku temu aby uwzględnić wniosek strony o wydanie decyzji zobowiązującej. Należy w tym miejscu także zauważyć, iż takie rozstrzygnięcie odniesie lepszy skutek wobec kontrahentów przedsiębiorcy, których bezpośrednio mogły dotknąć skutki stosowanych przez spółkę praktyk. Decyzja stwierdzająca stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w odróżnieniu od decyzji zobowiązującej, w której następuje jedynie uprawdopodobnienie praktyk, może bowiem stanowić prejudykat dla konsumenta przesądzający o bezprawności zachowania spółki. Oznacza to, że w przypadku sporu cywilnoprawnego, w sprawie przed sądem powszechnym, konsument nie będzie już musiał udowadniać faktu stosowania praktyki⁴.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych

⁴ D. Miąsik [w:] T. Skoczny (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2009 r., s. 1059; M. Radwański [w:] A. Stawicki, E. Stawicki (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2011r., s. 654; Uchwała SN z dnia 23 lipca 2008r., sygn. akt III CZP 52/08.

spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy orzekł też, że „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”. Równocześnie należy mieć na uwadze, że zachowanie przedsiębiorców stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów poprzez samo stworzenie dla tych interesów stanu zagrożenia⁵.

W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane w przedmiotowej decyzji zachowania przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu w obrocie z konsumentami umów naruszających obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnych, prawdziwych oraz pełnych informacji, a także na stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych godziły w zbiorowe interesy konsumentów. W rozważanym przypadku przedsiębiorca oferował swoje usługi nieograniczonej grupie osób. W umowach nie określono żadnych formalnych barier ich zawarcia. Dlatego też zostało uznane, iż adresatami oferty mogli być wszyscy potencjalni konsumenci chcący zaciągnąć kredyt konsumencki. Istotne w tym przypadku jest to, iż przedsiębiorca zawierał umowy w oparciu o przygotowane wcześniej wzory umów, a więc jego działania nie były skierowane do zindywidualizowanych konsumentów, lecz do każdego potencjalnego konsumenta.

Na poparcie powyższego należy przytoczyć stanowisko Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wskazał, iż „jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów”⁶. Tak więc w rozpatrywanym stanie faktycznym działanie przedsiębiorcy nie dotyczyło interesów poszczególnych osób, których sprawy miały charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz wpływało niekorzystnie na interesy potencjalnie nieokreślonego kręgu konsumentów, których sytuacja była identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy kontrahentów przedsiębiorcy.

Mając na względzie powyższe należy stwierdzić, że wszystkie przesłanki z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały spełnione, co oznacza, iż przedsiębiorca dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec tego orzeczono jak w punktach I.-III. sentencji niniejszej decyzji.

Ad IV. Na mocy art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.), gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości albo w części. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania lub może powstać w czasie jego trwania. Stanowisko takie zostało poparte w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 4 lutego 2009 r. (sygn. akt II SA/Gl 1038/08), który orzekł, że „Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracji” (opubl. LEX nr 489456).

W toku niniejszego postępowania zarzucono przedsiębiorcy stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na zaniechaniu wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru

⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2013 r., III SK 56/12, opubl. LEX nr 1341693.

⁶ wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 13 stycznia 2009 r., sygn. akt XVII Ama 26/08.

oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby, co może być uznane za niezgodne z art. 53 ust. 3 ukk, a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Należy jednak wskazać, że wymagania do wręczania konsumentom przy zawarciu umowy o kredyt konsumencki na trwałym nośniku, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojej nazwy i siedziby nie przewidziano w przepisach dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE 2008 L 133/66), która stanowiła podstawę do implementacji do polskiego porządku prawnego ustawy o kredycie konsumenckim. Równocześnie w art. 22 ust. 1 tej dyrektywy wprowadzono zasadę harmonizacji zupełnej – „W zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa zawiera zharmonizowane przepisy, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać w swoim prawie krajowym ani wprowadzać do niego przepisów odbiegających od tych, które zostały ustanowione w niniejszej dyrektywie”.

W tym stanie rzeczy, w odniesieniu do ww. praktyki, Prezes Urzędu, na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów umarza prowadzone postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w części jako bezprzedmiotowe.

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie IV. sentencji niniejszej decyzji.

Ad V. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. W niniejszej sprawie z tego uprawnienia Prezes Urzędu ma zamiar skorzystać.

Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Nakładając kary pieniężne na przedsiębiorców, Prezes Urzędu bierze pod uwagę konieczność ustalenia, czy naruszenie dokonane było umyślne czy też nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez przedsiębiorcę przepisów ustawy. Opisane działania podejmowane przez przedsiębiorcę w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej powinny były uwzględniać możliwość naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Podkreślić należy, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich

działań z obowiązującymi przepisami prawa. Przedsiębiorca prowadzący działalność polegającą na udzielaniu pożyczek gotówkowych konsumentom powinien mieć świadomość, że m.in. ustawa o kredycie konsumenckim wymaga od kredytodawców będących profesjonalnymi uczestnikami rynku by w stosowanych przez siebie umowach zawierali komplet informacji wymaganych przepisami prawa oraz nie naruszali w inny sposób interesów konsumentów. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie przedsiębiorcy było efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że przedsiębiorca dopuścił się naruszeń opisanych w sentencji niniejszej decyzji nieumyślnie. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanych praktyk stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące oraz obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

W punktach I.-III. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powyższe dało podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury „Okoliczność, że zachowanie przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów przez stworzenie dla tych interesów stanu zagrożenia, który nie zmaterializował się, nie ma znaczenia dla wykładni i stosowania art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.). Przepis ten przyznaje Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaniowe uprawnienie do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej za wymienione w jego treści naruszenia przepisów ustawy”⁷.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar jest obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku poprzedzającym nałożenie kary, który w 2015 r. wyniósł [...] zł (słownie: [...]), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara pieniężna w wysokości [...] zł.

Ustalenie wymiaru kar pieniężnych w przedmiotowej sprawie ma charakter wieloetapowy, co spowodowane jest zaistnieniem okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiary kar pieniężnych za naruszenia stwierdzone punktach I.-III. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokona oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustali kwotę bazową, stanowiącą podstawę dla dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokona gradacji ustalonej kwoty bazowej.

⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2013 r., sygn. akt III SK 56/12, opubl. LEX nr 1341693.

V.1 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszeń stwierdzonych w punkcie I. sentencji decyzji polegających na nierzetelnym przedstawianiu informacji o stopie oprocentowania kredytu poprzez posługiwanie się dwoma różnymi od siebie wielkościami określającymi stopę oprocentowania kredytu, braku informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunkach jej zmiany, jak również na braku informacji o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek w sytuacji odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego, a także braku informacji o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym.

Prezes Urzędu uwzględnił, iż w niniejszym przypadku zakwestionowane praktyki ujawniały się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowały lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Podkreślić należy, iż na przedsiębiorcy, jako profesjonalnym uczestniku obrotu gospodarczego, spoczywa obowiązek przygotowania umowy, w której znajdują się wszystkie wymagane prawem informacje. Istotne jest również to aby przedstawianie tych informacji było rzetelne. Brak wywiązania się z obowiązków informacyjnych wynikających z ustawy na podstawie której przedsiębiorca prowadził działalność gospodarczą – ustawy o kredycie konsumenckim – świadczy o lekceważącym podejściu do obowiązków nałożonych na kredytodawców przez ustawodawcę. Przedmiotowe naruszenia w znaczący sposób mogły wpływać na możliwość podjęcia przez konsumentów racjonalnej i świadomej decyzji odnośnie zawarcia umowy kredytu konsumenckiego lub też mogły utrudniać dochodzenie przez konsumentów swoich uprawnień.

W odniesieniu do praktyki określonej w punkcie I.1. należy wskazać, że w zawieranych przez przedsiębiorcę umowach kredytu powinna znajdować się jednoznaczna informacja o tym, ile wynosi ewentualna stopa oprocentowania. W ten sposób konsument informowany jest w sposób kompleksowy o wszystkich warunkach udzielonego kredytu. Brak rzetelnego wskazywania tego parametru utrudniało również racjonalną ocenę oferty przedsiębiorcy i porównanie jej z innymi ofertami na rynku. W zakresie punktu I.2. sentencji decyzji Prezes Urzędu uwzględnił, że ochrona interesów konsumentów, jako słabszych stron kontraktu, wymaga zatem aby przedsiębiorca podawał im zrozumiałą, a co najistotniejsze pełną informację o wysokości odsetek należnych w przypadku uchybienia terminowi spłaty kredytu oraz informację o warunkach ewentualnej zmiany tych odsetek. W odniesieniu zaś do praktyki wskazanej w punkcie I.3., pożyczkobiorcy nie mieli pełnej informacji o konsekwencjach odstąpienia od umowy, przez co nie mogli podjąć świadomej decyzji w zakresie skorzystania z tego uprawnienia. W konsekwencji mogło to spowodować, że konsumenci obawiali się skutków odstąpienia od umowy i mogli zaniechać złożenia przedsiębiorcy oświadczenia w tym zakresie. Ze względu na specyfikę umów o kredyt konsumencki, a także rodzaj pominiętych danych, wagę tych naruszeń określono jako umiarkowaną. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż zakwestionowana praktyka była stosowana w sposób długotrwały, gdyż trwała ponad 2 lata.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę 2015 r. obrót, ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu, czyli na poziomie **4464 zł**. Na poziomie [...] % określono kwotę bazową dla każdego z analizowanych w niniejszym przypadku trzech naruszeń ustawy o kredycie konsumenckim.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, było zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów po wszczęciu przeciwko niemu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy

konsumentów, co pozwoliło na obniżenie wysokości kary pieniężnej o 10 %. Wobec powyższego, wysokość kary pieniężnej zmniejszono do kwoty **4018 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 4018 zł, co stanowi [...] % obrotu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **V.1.** sentencji niniejszej decyzji.

V.2. Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w punkcie II. sentencji decyzji, polegającego na stosowaniu w umowach kredytu konsumenckiego postanowienia, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania sporów wynikłych na tle zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego będzie Sąd Rejonowy w Opolu, które to działanie narzuca konsumentom sąd właściwy do rozpoznania sporów, który mógłby nie być właściwy dla konsumentów na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1822).

Prezes Urzędu uwzględnił, iż w niniejszym przypadku zakwestionowana praktyka ujawniała się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowała lub też mogły rzutować na etap jego wykonywania. Zastrzeżenie określonej właściwości miejscowej sądu mogło utrudniać konsumentom drogę dochodzenia od przedsiębiorcy ewentualnych roszczeń. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż zakwestionowana praktyka była stosowana w sposób długotrwały, gdyż trwała ponad 2 lata. Z tych też względów wagę tego naruszenia należało określić jako znaczną. Miarkując wymiar kwoty bazowej Prezes Urzędu uwzględnił także okoliczność, iż w większości przypadków pozwy były jednak kierowane przez spółkę zgodnie z właściwością według miejsca zamieszkania pozwanego.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę 2015 r. obrót, ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu, czyli na poziomie **2232 zł**.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zaszyły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, było zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów po wszczęciu przeciwko niemu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co pozwoliło na obniżenie wysokości kary pieniężnej o 10 %. Wobec powyższego, wysokość kary pieniężnej zmniejszono do kwoty **2009 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 2009 zł, co stanowi [...] % obrotu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **V.2.** sentencji niniejszej decyzji.

V.3. Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją również podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w punkcie III. sentencji decyzji polegającego na stosowaniu we wzorcach umownych przedkładanych konsumentom celem zawarcia umowy kredytu konsumenckiego, postanowień określających opłaty za niżej wymienione czynności windykacyjne w następującej wysokości:

1. za każde telefoniczne wezwanie do spłaty należności – 10 zł (dziesięć złotych),

2. za każde pisemne wezwanie 40 zł (czterdzieści złotych),
3. za każdy bezskuteczny przyjazd przedstawiciela kredytodawcy po odbiór należności – 100 zł (sto złotych),
4. za obsługę firmy windykacyjnej – 250 zł (dwieście pięćdziesiąt złotych)

które to działania mogły prowadzić do obciążania konsumentów opłatami za dokonane czynności windykacyjne przez przedsiębiorcę, które mogły nie odpowiadać rzeczywiście poniesionym przez niego kosztom, bez uwzględnienia częstotliwości podejmowanych przez niego działań, przez co mogły prowadzić do nadmiernego obciążenia finansowego konsumentów.

Prezes Urzędu uwzględnił, iż w niniejszym przypadku zakwestionowana praktyka ujawniała się na etapie zawierania kontraktu, jednakże rzutowała lub też mogła rzutować na etap jego wykonywania, gdyż na podstawie kwestionowanych postanowień dochodziło do obciążania konsumentów analizowanymi opłatami. Stosowana przez przedsiębiorcę praktyka naruszała dobre obyczaje kupieckie w branży finansowej i negatywnie wpływała na sytuację ekonomiczną konsumentów. Pobieranie przez przedsiębiorcę opłat windykacyjnych w ww. wysokości mogło wprowadzić konsumentów w spiralę zadłużenia – uniemożliwiając im finalne spłacenie zaciągniętego zobowiązania. Należy jednak zaznaczyć, że przedmiotem zarzutu jest nie tyle wysokość zastrzeganych przez spółkę opłat, co sama możliwość ich naliczania w związku z podejmowaniem czynności monitujących. W ocenie Prezesa Urzędu, spółka wykorzystywała w ten sposób swoją uprzywilejowaną pozycję, z naruszeniem interesów słabszej strony kontraktu. Co istotne, spółka korzystała przynajmniej w części z uprawnień do nałożenia analizowanych opłat (z wyłączeniem opłaty za obsługę firmy windykacyjnej), o czym świadczą przedstawione przez nią w toku postępowania dokumenty. Z tego względu wagę naruszenia uznano za znaczną. Ponadto ustalenia dokonane w toku niniejszego postępowania dają podstawy do przyjęcia, iż zakwestionowana praktyka była stosowana w sposób długotrwały, gdyż trwała ponad 2 lata.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2015 r. obrót, ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń, którą określono na poziomie [...] % obrotu, czyli na poziomie **8929 zł**.

Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie zasły okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie, było zaniechanie przez przedsiębiorcę stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów po wszczęciu przeciwko niemu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co pozwoliło na obniżenie wysokości kary pieniężnej o 10 %. Wobec powyższego, wysokość kary pieniężnej zmniejszono do kwoty **8036 zł**.

W wyniku obliczeń przeprowadzonych w wyżej opisany sposób, karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie III. sentencji niniejszej decyzji określono na poziomie 8036 zł, co stanowi [...] % obrotu oraz [...] % maksymalnego wymiaru kary.

W tych okolicznościach należało orzec, jak w punkcie **V.3.** sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

VI. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej

postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Zgodnie z art. 263 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I.-III. sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną postępowania. W związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **50 PLN** (słownie: pięćdziesięciu złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie VI. niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego i na podstawie art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH
Maciej Fragsztajn